

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Кафедра менеджменту організацій**

РЕФЕРАТ  
кваліфікаційної роботи  
на здобуття освітнього ступеня бакалавр  
зі спеціальності 073 "Менеджмент"

**на тему: «Удосконалення управління матеріально-технічним  
забезпеченням підприємства консервної промисловості»**

(назва теми)

Виконавець:  
студентка центру заочної та вечірньої  
форми навчання  
Гончаров Єлизавета Павлівна \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:  
канд.екон.наук, доцент  
Волчек Руслан Миколайович \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми дослідження.** В умовах господарювання сучасного підприємства набуває все більшої актуальності формування конкурентних переваг у сфері матеріально-технічного забезпечення задля. Ефективна система управління матеріально-технічним забезпеченням є одним з важливих чинників безперервності діяльності, визначення технічної та економічної життєздатності, зростання результативності діяльності, стратегічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності будь-якого підприємства.

Враховуючи реалії сьогодення, складну ситуацію економічної та політичної кризи в Україні, умови військового стану, слід констатувати, що процеси, пов'язані з підвищенням ефективності системи управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств овочеконсервної галузі, потребують постійної уваги. Це спричинено необхідністю постійного контролю за виробництвом консервної продукції, потребами різноманітної та якісної сировини, наявністю великої кількості технологічних процесів та їх параметрів, а відтак зростає важливість налагодження дієвого управлінського механізму в цій сфері.

Різні аспекти управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства розкриваються у наукових працях українських та закордонних дослідників, зокрема: Балик У., Баллоу Р., Білецький В., Бортнік С., Вараксіна О., Гевка Р., Гордон М., Гребельник М., Грицюк В., Демінг Е., Козловський В., Кошевий М., Краснокутська Н., Крикавський Є., Кузьмін О., Лежєпєокова В., Підлісна О., Пятуніна С., Шваб Л., Шкода М.С. та ін. Однак деякі питання, пов'язані з вдосконаленням системи управління матеріально-технічним забезпеченням саме на підприємствах консервної галузі, на нашу думку, залишаються ще досі не вирішеними.

Все це свідчить про актуальність обраної теми дослідження, а також про теоретичну і практичну цінність наукових досліджень тих питань, що пов'язаних із управлінням матеріально-технічним забезпеченням на підприємствах консервної промисловості, а також з розробкою комплексу пропозицій щодо його вдосконалення.

**Мета та завдання дослідження.** Метою дослідження є узагальнення теоретичних питань і визначення методичних аспектів управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства консервної промисловості, а також формулювання комплексу рекомендацій для підприємства з підвищення ефективності системи управління.

Для досягнення мети дослідження вирішено наступні завдання:

- розглянути сутність матеріально-технічного забезпечення в якості об'єкту управління;
- дослідити форми, принципи та особливості матеріально-технічного забезпечення в господарській діяльності підприємства;
- визначити основні аспекти формування системи управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства;
- провести аналіз зовнішнього середовища функціонування підприємства, що досліджується;
- охарактеризувати фінансово-економічну діяльність ПрАТ ВО «Одеський консервний завод»;

- проаналізувати фінансовий стан підприємства;
- здійснити аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів на ПрАТ ВО «Одеський консервний завод»;
- провести аналіз стану матеріально-технічного забезпечення, а саме АВС-аналіз матеріальних цінностей;
- запропонувати основні напрями вдосконалення системи управління матеріально-технічним забезпеченням ПрАТ ВО «Одеський консервний завод».

**Об'єкт і предмет дослідження.** Об'єктом дослідження у роботі є процес управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств консервної промисловості. Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних та практичних засад управління матеріально-технічним забезпеченням підприємств консервної галузі.

**Методи дослідження.** Для розв'язання поставлених завдань у роботі використовувалися такі методи: аналіз та синтез, індукція та дедукція, прийом порівняння та узагальнення, логічний метод, методи економічного та фінансового аналізу та інші.

Практична важливість даної роботи виражена у формуванні головних напрямків удосконалення механізму управління матеріально-технічним забезпеченням ПрАТ ВО «Одеський консервний завод», що в кінцевому випадку значно покращить результативність роботи підприємства.

**Інформаційна база дослідження** представлена науковими працями вітчизняних та закордонних вчених, монографіями, навчальними посібниками тощо з питань управління матеріально-технічним забезпеченням, інформацією з мережі інтернет, а також документи, звітність безпосередньо з ПрАТ ВО «Одеський консервний завод».

**Структура та обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, 2 розділів, висновків, списку використаних джерел (35 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 71 сторінок. Основний зміст викладено на 63 сторінках. Робота містить 26 таблиць, 3 рисунки.

## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства» було розглянуто матеріально-технічне забезпечення як об'єкт управління, його форми, принципи та особливості, а також досліджено систему управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства.

У другому розділі «Практика управління матеріально-технічним забезпеченням ПрАТ ВО «Одеський консервний завод» здійснено аналіз зовнішнього середовища, вивчено загальну економічну характеристику досліджуваного підприємства. Також у роботі проаналізовано стан матеріально-технічного забезпечення підприємства та визначено основні напрями підвищення ефективності управління матеріально-технічним забезпеченням ПрАТ ВО «Одеський консервний завод».

Запропоновано заходи з автоматизації складського господарства заводу, що, як очікується, дасть можливість підприємству зменшити витрати на матеріально-технічне забезпечення та забезпечити зростання рентабельності операційної діяльності за умов незмінної суми операційного прибутку з 0,68% до 0,7%.

## ВИСНОВКИ

Дослідження, проведене у даній кваліфікаційній роботі, дає підстави для таких висновків.

1. Розглянуто сутність матеріально-технічного забезпечення як об'єкту управління і встановлено, що гарно налагоджена система матеріально-технічного забезпечення є запорукою безперебійної роботи підприємства та його забезпеченні всіма видами матеріальних ресурсів. Від організації своєчасного надходження матеріальних ресурсів у потрібній кількості, певної якості та асортименту значною мірою залежить рівномірний, ритмічний випуск готової продукції, її якість та ефективність роботи підприємства.

2. Досліджено форми, принципи та особливості матеріально-технічного забезпечення в господарській діяльності підприємства. Для оптимізації процесу організації постачання матеріальних ресурсів на промислове підприємство у роботі запропоновано притримуватись певних рекомендацій теоретичного характеру, зокрема: визначати оптимальні терміни постачання матеріальних ресурсів, розраховувати оптимальний розмір партії постачання з дотримання точної відповідності між об'ємами постачань і потребами в них, здійснювати контроль за підтримкою підвищення якості логістичних процесів, оптимізувати пошук постачальників і прагнути налагодження і вдосконалення відносин з ними та інші.

3. Вивчено основні аспекти формування системи управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства. Встановлено, що система управління матеріально-технічним забезпеченням – це комплекс організаційних, фінансових, матеріально-технічних та інформаційних заходів, які спрямовані на забезпечення ефективного використання матеріальних ресурсів і техніки в умовах підприємства або організації. У роботі

Розглянуто різні види управління матеріально-технічним забезпеченням у розрізі трьох груп: штовхаючі системи, тягучі системи та інші системи.

4. Встановлено, що конкуренція на вітчизняному ринку плодоовочевих консервів у 2022 році порівняно із 2018-2020 роками значно загострилася. Це пов'язано із втратою вітчизняними підприємствами значних обсягів сировинної бази із-за окупації частини території України загарбниками й паливною кризою. Істотна девальвація гривні та проблеми із логістикою внаслідок дії воєнного стану спричинили суттєве зменшення експорту консервної продукції й заміщенням дефіциту сировини імпортом. Усе це призвело до істотного зменшення обсягів реалізації консервованих фруктів та овочів. Так, у вартісному виразі обсяг реалізації продукції консервної галузі, а саме, консервованих овочів та фруктів у 2022 році склав 19,98 трлн. грн, що на 16% менше ніж відповідний показник 2021 року.

5. Розглянуто особливості фінансово-економічної діяльності ПрАТ ВО «Одеський консервний завод» та проведено аналіз його фінансового стану. Основним напрямком діяльності підприємства є виробництво, заготівля,

переробка, складування, транспортування сільськогосподарської та іншої продукції і товарів; виробництво консервної продукції, кондитерських виробів, соків, томат-пасти, товарів народного споживання, зокрема кришки закаточної.

6. Аналіз фінансового стану показав, що на досліджуваному підприємстві зростає оборотність оборотних активів й при цьому управлінський персонал намагається подолати збитковість основної операційної діяльності. Негаразди в основній операційній діяльності перекриті позитивними змінами у іншій операційній діяльності, що призвело до генерування прибутків від операційної діяльності. Загалом, протягом 2019-2021 років товариство продемонструвало зростання чистого прибутку на 51%. Фінансова стійкість товариства знаходиться на достатньо високому рівні, а платоспроможність незначним чином погіршилася у 2021 році порівняно із 2019 роком.

7. Аналіз даних показав, що оборотність запасів, як й оборотність оборотних активів, зросла. Про це свідчить позитивна динаміка коефіцієнта оборотності запасів з 2,12 до 2,57. Ефективність управління запасами визначається періодом їх обороту. На досліджуваному підприємстві один оборот запасів протягом 2019 року тривав 172 дні, а у 2021 році вже 142 дні.

Коефіцієнт закріплення запасів зменшився з 0,47 до 0,39. Це добра тенденція, оскільки якщо у 2019 році у гривні собівартості продукції містилося 0,47 грн запасів, то у 2021 році вже 0,39 грн. Аналогічний висновок щодо поліпшення ефективності управління запасами можна зробити з аналізу коефіцієнта рентабельності запасів. Рентабельність запасів зросла з 0,3% до 0,4%. Зазначимо, що ефективність управління виробничими запасами можна ще більше поліпшити, здійснивши автоматизацію управління складськими приміщеннями.

8. Для проведення стратегічного аналізу стану матеріально-технічного забезпечення нами обрані виробничі запаси, які постійно закуповуються відділом постачання на підприємство й ці запаси сировини не є основними, оскільки для ПрАТ ВО «Одеський консервний завод» основними є запаси овочів та фруктів, які підприємство самостійно вирощує й має для цього відповідні сільськогосподарські землі й для їх заготівлі необхідні значні витрати задля того, щоб мати можливість зібрати та заготовити ці запаси у необхідний термін, тобто коли відбувається збір врожаю з полів. Нами проведено АВС-аналіз для матеріальних ресурсів, які постійно закуповуються підприємством.

9. Результати АВС-аналізу показали, що до групи АА<sub>1</sub> та ВА<sub>1</sub> входять: олія рафінована; перець чорний; перець червоний; цукор; перець духмяний; коріандр; сіль; часник молотий; лук молотий; паприка. Ці види запасів відрізняються високою оборотністю та стабільним прогнозуванням попиту на них. Для забезпечення постійної наявності запасів у цих групах не потрібно створювати надлишковий страховий запас, проте необхідно забезпечити їхню постійну наявність на складах.

Потреба в оцітці, який входить до групи СА<sub>1</sub>, є невеликою й до того, цей вид виробничих запасів коштує дешево й він є легко доступним. Тому за цим видом виробничих запасів також не треба створювати страховий запас.

У групу ВВ<sub>1</sub> входять мальтодекстрин, розмарин та кардамон. Це достатньо коштовні види виробничих запасів й внаслідок того, що вони закуповуються закордоном й при високому обігу мають недостатню стабільність, то по ним треба збільшити страхові запаси.

По запасам групи СВ<sub>1</sub> – оригано, тмин та гірчиця, можна перейти на систему з постійною сумою (обсягом) замовлення, але при цьому формувати по-можливості страховий запас.

10. Управління матеріально-технічним забезпеченням на ПрАТ ВО «Одеський консервний завод» повинно здійснюватися із урахуванням умов воєнного стану в Україні. Тому для забезпечення безперервності виробництва та мінімізації негативних наслідків воєнного стану, управлінському персоналу товариства доцільно:

- створювати резервні склади у безпечних місцях, де можна зберігати запаси, що необхідні для виробництва;
- співпрацювати з резервними постачальниками сировини та матеріалів, які можуть забезпечити постачання необхідних ресурсів навіть у разі обмежень з боку основних постачальників.

11. Як вже раніше зазначалося, робота складських приміщень ПрАТ ВО «Одеський консервний завод» не автоматизована. Тому вважаємо за доцільне рекомендувати керівництву підприємства купити автоматизовану систему управління складами WMS. Витрати на здійснення автоматизації складських приміщень за допомогою програмного продукту WMS у розрахунку на рік складуть 575 тис. грн. Розрахунки показали, що підвищення економічної ефективності роботи складських приміщень на підприємстві, що досліджується, вбачається нам за рахунок: зростання ефективності використання приміщення складу; підвищення швидкості й точності у виконанні завдань; економії витрат на формування потреби ПрАТ ВО «Одеський консервний завод» у запасах поточного зберігання; скорочення чисельності працівників на складських приміщеннях й зменшення витрат по заробітній платі на підприємстві. У роботі зроблені необхідні розрахунки й доведено, що за рахунок впровадження автоматизації роботи складських приміщень буде істотно зменшено витрати на матеріально-технічне забезпечення й рентабельність операційної діяльності за умов незмінної суми операційного прибутку зросте з 0,68% до 0,7%.